

Oponentský posudek na disertační práci

Název práce: Vliv dotačních programů EU na konkurenceschopnost podniků v české ekonomice

Autorka: Ing. Kristýna Szenczi-Brzáková

Oponent: prof. Ing. Ladislav Hájek, CSc. Fakulta informatiky a managementu, UHK

1. Zhodnocení významu disertace pro obor

Téma disertace je v souladu se studijním oborem *Řízení a ekonomika podniku*. *Dotační programy EU svým zaměřením podporují rozvoj investic, technologický pokrok provázený růstem produktivity práce, a tím i konkurenceschopnost firem na trhu doma i v zahraničí.*

Disertační práce se zabývá problematikou dotací Evropské unie (EU) alokovaných v ČR v letech 2007-2013. Východiskem práce je analýza nástrojů dotační politiky a ukazatelů úrovně konkurenceschopnosti z hlediska metodiky a kritérií hodnocení výsledků dotačního programu Evropskou unií, ke kterým patří např. počet nově vytvořených pracovních míst a vývoj hlavních finančních ukazatelů.

Při hodnocení efektivnosti dotací je srovnávána úroveň konkurenceschopnosti v dlouhém období u podniků, kterým byla dotace poskytnuta (statistický vzorek zahrnoval 543 podniků) a podniků bez dotací (191 podniků). Srovnání obou skupin podniků prokázalo pozitivní korelační vliv dotací OP PI (Operační program Podnikání a inovace) na počet nově vytvořených pracovních míst. V závěrečné části disertace je pak zkoumána úroveň konkurenceschopnosti celé ČR s využitím Porterova modelu diamantu.

Práce svým rozsahem (152 stránky včetně sedmi příloh), po stránce odborného jazyka a formální úpravy odpovídá požadavkům kladeným na disertaci. *Seznam publikací autorky zahrnuje 10 titulů (z toho 7 jako spoluautorka), z nichž 9 přímo souvisí s tématem disertace.*

2. Postup řešení problému, použité metody a splnění stanoveného cíle

Autorka postupuje od vymezení obecných pojmů a teoretických východisek ke konkrétním problémům vztahujícím se k tématu disertace. *První kapitola* formuluje východiska a cíl práce, výzkumné otázky (např. souvislost mezi dotacemi a novými pracovními místy, mezi dotacemi a růstem konkurenceschopnosti), stanovuje hypotézy a popisuje metody zpracování.

Druhá kapitola podává přehled o různých přístupech, definicích a faktorech konkurenceschopnosti, jejího hodnocení a měření z hlediska mikroekonomického i makroekonomického. V rešeršní části jsou rovněž identifikovány faktory, které mají vliv na zvyšování konkurenceschopnosti podniku, regionu a státu.

Třetí kapitola se zabývá vztahem mezi dotacemi a konkurenceschopností, vymezením dotací v ekonomické teorii a metodami hodnocení přínosu dotačních programů pro zvyšování konkurenceschopnosti firem podle kritérií Evropské komise (EK), účelem dotací a evropských fondů. V této kapitole jsou velice stručně uvedeny teorie, které zdůrazňují význam investic pro ekonomický růst (např. Solow, Romer, Lucas, Musgrave). Na tomto místě *měly být diskutovány teorie a jejich představitelé, kteří odmítají systém dotací, a to včetně posouzení těchto názorů z pozice autorky, tématu disertace a systému dotací EU.*

Čtvrtá kapitola je stěžejní. Zaměřuje se na zkoumání vlivu dotací z OP PI na úroveň konkurenceschopnosti podniků, a to cestou kvantifikace vstupů a výstupů OP PI z hlediska jejich vzájemného působení pomocí korelační analýzy a efektivnosti vynaložených prostředků. Součástí této kapitoly je *komparace úrovně konkurenceschopnosti dotovaných a nedotovaných podniků prostřednictvím statistického testování*. Závěrečná 5. kapitola se věnuje nákladům, které souvisejí s přerozdělováním dotací. Její součástí je i *případová studie*.

Hlavním cílem disertační práce bylo „...zjistit, zda existuje a jakým způsobem se projevuje dotační podpora z Operačního programu Podnikání a inovace (OP PI) na úroveň a změnu konkurenceschopnosti podnikatelských subjektů.“. Tento cíl byl, s určitými výhradami splněn.

3. Výsledky disertace a konkrétní přínos autorky disertace

Disertace vychází z rozsáhlé literatury vztahující se k hodnocení přínosu dotací k zvyšování konkurenceschopnosti firem, které se potom odráží i v růstu makroekonomického produktu. *Součástí disertace je i vlastní výzkum autorky spojený se čtyřmi otázkami a šesti hypotézami, které řeší souvislost dotací a konkurenceschopnosti z různých úhlů pohledu při uplatnění tomu odpovídajících metod.*

Testování proměnných pomocí statistického programu neprokázalo závislost mezi výší dotace na jedné straně a růstem konkurenceschopnosti založené na vyšším výkonu podniku na straně druhé obecně, ale pouze u dotačních podprogramů menšího rozsahu. V souvislosti s hodnocením využití dotačních prostředků OP PI byl v práci *zformulován koeficient efektivnosti, který umožňuje stanovit efektivnost dotací na vybraném vzorku podniků.* Pomocí statistického programu a s využitím Kolmogorov-Smirnov testu byl *prokázán rychlejší růst výkonu podniků s podporou dotací ve srovnání s firmami, které o dotaci žádaly, ale jejich žádost nebyla akceptována.*

Hlavním problémem disertace je její široký záběr od úrovně podnikové až po makroekonomickou, velké množství faktorů, které mohou ovlivnit efektivnost dotačního programu a jsou velice proměnné, jen z části identifikovatelné a obtížně měřitelné. *Výsledky zkoumání dále zkresluje časový posun mezi vstupy a jejich dopadem na výstupy (na výkon, konkurenceschopnost, dlouhodobý efekt) a vliv hospodářského cyklu (ve sledovaném období 2007-2013 procházela česká ekonomika obdobím stagnace, kdy v roce 2009 došlo k absolutnímu poklesu HDP).*

Za dílčí teoretický přínos práce je možno s určitými výhradami považovat ověření a aplikaci ekonomické teorie v oblasti přílivu investic do ekonomiky jako faktoru růstu výkonu a konkurenceschopnosti (analýza dopadů dotací na konkurenceschopnost, výzkum korelací mezi uvedenými dvěma parametry a ekonomickým růstem). Doktorandka prokázala vedle teoretických znalostí i dobrou orientaci v systému fungování, struktuře a cílech dotační politiky EU v návaznosti na národní operační programy ČR.

Praktickým přínosem je hodnocení dopadu OP PI na úroveň konkurenceschopnosti a konkrétní doporučení u navrhovaných projektů, financování a měření jejich přínosu a efektivnosti. K využití výsledků disertační práce v praxi dochází v souvislosti se žádostmi o dotace z evropských i národních dotačních programů, na jejichž zpracování se autorka podílí.

Otázky k diskusi:

- Růst výkonu, konkurenceschopnosti a efektivnosti firmy je vedle dotací ovlivněn komplexem mnoha faktorů, které nejsou vždy kvantifikovatelné nebo jsou zřejmé až za delší časové období. *Z tohoto komplexního nadhledu a časového odstupu charakterizujte některé formulace, tvrzení a závěry disertace. Do jaké míry je při hodnocení růstu výkonu v souvislosti s dotacemi uvažován vliv inflace?*
- *Reagujte (z pozice autorky, tématu disertace a vývoje celého systému dotací EU v čase) na teorie, které odmítají systém dotací.*
- *Pokuste se nastínit koncept změn celého systému a kritérií dotací EU (od žádosti přes hodnocení, schvalování až po případný audit) směrem k nižší administrativní náročnosti, méně formálnímu, ale reálnému naplňování, efektivnějšímu využití z hlediska odvětvového či oborového zaměření a struktury (měkké vs. tvrdé projekty).*

Disertační práce splňuje hlavní požadavky z hlediska věcného i formálního, a proto ji doporučuji k obhajobě (s výše uvedenými připomínkami a výhradami) před příslušnou zkušební komisí pro obhajoby disertací na Ekonomické fakultě TU v Liberci.

V Hradci Králové dne 7. 4. 2021

Prof. Ing. Ladislav Hájek, CSc.

POSUDEK OPONENTA DOKTORSKÉ DIZERTAČNÍ PRÁCE

Název: *Vliv dotačních programů EU na konkurenceschopnost podniků v české ekonomice*

Autorka: Ing. Kristýna Szenczi (Technická univerzita v Liberci, Ekonomická fakulta)

Školitel: prof. Ing. Jiří Kraft, CSc. (Technická univerzita v Liberci, Ekonomická fakulta)

Studijní program: Ekonomika a management (Technická univerzita v Liberci, Ekonomická fakulta)

Studijní obor: Řízení a ekonomika podniku (Technická univerzita v Liberci, Ekonomická fakulta)

Již v úvodu oponentního posudku je potřeba konstatovat, že pokud se v mém dalším textu objeví určitá negativa vůči doktorské dizertační práci (DDP), je třeba je chápat spíše jako naplnění funkce oponenta než jako výraznou kritiku předložené DDP, či spíše jako konstruktivní doporučení a náměty pro budoucí směřování a orientaci vědeckovýzkumné práce.

1. Aktuálnost tématu a poznatky k DDP

Evropské dotace jsou podle někoho čiré zlo, podle jiných naše spása. Co by se stalo, kdyby o ně Česká republika (ČR) přišla a nemalé sumy v uplynulých sedmnácti letech nepřibýly do českého státního rozpočtu díky dotacím Evropské unie (EU)? Pravdu o tom, zda by nám bez nich bylo lépe nebo hůře, není jednoduché rozkrýt. Skutečný přínos dotací totiž nelze změřit, zvážit ani vypočítat. Mohlo by se zdát, že o tak obrovské finanční injekci do české ekonomiky nemůže nikdo říct nic špatného. A přitom je téměř nemožné otevřít debatu o EU, aby se člověk nedozvěděl, jaké jsou dotace zlo. V této otázce proti sobě totiž stojí dva nesmiřitelné tábory, které už dávno neposlouchají argumenty druhé strany. A nejde jen o laickou veřejnost, toto platí bohužel i pro odbornou veřejnost. Stačí se zeptat dvou různých ekonomů, politiků či podnikatelů a člověk si může být téměř jistý, že dostane dvě naprosto odlišné odpovědi. Ukazuje se totiž, že přístup k dotacím je mnohem více záležitostí politického názoru a postoje a že je spíše otázkou ideologickou nežli exaktní. Spíše, možná zejména, právě vládnoucí politická reprezentace na straně jedné a opozice na straně druhé, se neshodne na tématu evropských dotací. Pokud se dá z permanentně probíhající „debaty“ o dotacích usoudit, zda klady našeho členství v EU převažují nad zápory, lze říct jen těžko. V konečném důsledku se ukazuje, že zástupci obou nesmiřitelných táborů nepovažují dotace, ať už v dobrém či zlém, za nejpodstatnější otázku spojenou s členstvím v EU. Podle odpůrců má EU závažnější problémy a podle zastánců naopak přináší významnější výhody. Dle aktuálního stavu poznání je tedy zřejmé, že převažuje u obou táborů shoda, že EU není jen o penězích, ale zejména o společných hodnotách a velkých cílech, a dotace jsou jen malou částí mozaiky. Ti, kdo hájí členství ČR v EU, vysvětlují, že dotace v našem případě splnily svůj hlavní účel – tedy přiblížit nás k západním sousedům a pomalu narovnat ekonomické rozdíly mezi evropskými státy. Spolu s propojováním evropského trhu se to velmi dobře daří. Celá „debaty“ o dotacích končí tam, kde začíná, tedy na opačných stranách barikády. Názory odborníků na přerozdělování evropských peněz totiž často vycházejí z jejich postoje k EU jako celku. Ta je pro někoho jedinou zárukou bezpečnosti a prosperity ČR a pro jiného neúspěšný experiment, u něhož je jen otázkou času, kdy se zhroutí jako domeček z karet. Jasná odpověď na otázku, zda jsou dotace zlo, či spása, tak neexistuje. Záleží totiž hlavně na tom, kdo na otázku zrovna odpovídá¹.

¹ V této souvislosti je důležité poznamenat, že jako oponentka DDP zastávám, **eurorealistickou pozici** vůči EU záležitostem, tedy ani eurooptimistickou ani europesimistickou, a to s ohledem na vystudovaný studijní obor Eurospráva, následné působení na katedře evropské integrace, resp. v současnosti katedře mezinárodních ekonomických vztahů, s vědeckovýzkumným zaměřením na aspekty konkurenceschopnosti, odolnosti, regionálního rozvoje v kontextu efektivity a efektivnosti veřejných výdajů (fondů EU), a se zaměřením z vlastní praxe na realizaci strukturální pomoci EU v ČR (příprava a realizace projektů spolufinancovaných z fondů EU).

S oním magickým pojmem „dotace“ souvisí obecnější/nadřazenější tematika, a to záležitost společného evropského rozpočtu, jehož jsou dotace „jen“ součástí, a to primárně v rámci politiky soudržnosti, což odpovídá kontextu DDP. Obecně, ze společného evropského rozpočtu každý stát nějaké peníze dostává, ale také do společného rozpočtu určitý obnos odvádí. Pokud jsou příjmy z rozpočtu EU daného státu vyšší než peníze, které do společné kasy země odevzdala, říká se, že se jedná o čistého příjemce. Taková země je pak vůči evropskému rozpočtu v takzvané čisté pozice. Opakem je situace čistého plátce – tehdy do rozpočtu daná země odvádí více než z něj získává.

A jak je na tom Česká republika? Ta je od svého vstupu do EU v roce 2004 v čisté pozici příjemce, takže na svém členství v EU už dlouhá léta vydělává. Dle nejnovějších údajů za rok 2020, ČR zůstala čistým příjemcem peněz z EU a získala o 85,7 mld. Kč více, než zaplatila do společného evropského rozpočtu. ČR v roce 2020 obdržela z unijního rozpočtu 145,9 mld. Kč a odvedla do něj 60,2 mld. Kč. ČR tak zůstala, stejně jako v předchozích letech, čistým příjemcem peněz z EU, přičemž se jedná o druhý nejlepší výsledek od vstupu ČR do EU v roce 2004. Celkově od vstupu do EU v květnu 2004 ČR do konce roku 2020 zaplatila do rozpočtu EU 677 miliard Kč a získala z něj 1,57 bilionu Kč². Od vstupu do EU tak celková čistá pozice ČR činí 896,4 mld. Kč. Stejně na tom jsou podle posledních údajů Evropské komise i země, které vstoupily do EU v roce 2004 společně s ČR. Naopak objem odvodů nad příjmy převažuje u zakladatelských zemí EU, tedy Německa, Francie, Itálie, a do pozice čistého plátce patřila i Velká Británie.

Tyto uvedené skutečnosti jsem v rámci DDP **postrádala**, tj. informace týkající se celkového postavení ČR v rámci EU podložené tvrdými daty, tj. analytickou částí zaměřující se na vývoj čisté pozice ČR vůči EU, s podrobným zaměřením na strukturální fondy Evropské unie či Evropské strukturální a investiční fondy (s ohledem na terminologii daného programového období (PO) 2000–2006, resp. 2004–2006, 2007–2013 a 2014–2020³), jež jsou v rámci informací Ministerstva financí o pozici ČR vůči rozpočtu EU jednotně nazývány jako strukturální akce.

S ohledem na detailní zaměření DDP postrádám rovněž vývoj situace ohledně úspěšnosti čerpání operačních programů (OP) ČR určených rozvoji podnikatelského sektoru, a to opět za jednotlivá programová období 2000–2006, resp. 2004–2006, 2007–2013 a 2014–2020, tedy Operační programu Průmysl a podnikání pro období 2004–2006 (OP PP), Operační program Podnikání a inovace 2007–2013 (OP PI), a Operační programu Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost 2014–2020 (OP PIK). V souvislosti se statistikami čerpání, tedy tvrdými daty, a vyhodnocením úspěšnosti vyčerpání částky alokované na daný OP v daném programovém období 2004–2006, 2007–2013 a aktuálně dostupné údaje k čerpání 2014–2020⁴.

Na základě výše uvedeného nemůže být o *aktuálnosti tématu* DDP pochyb. Jedná se o téma, které svou povahou vyžaduje znalosti z oblasti hospodářské politiky a dobrou orientaci v obsáhlé materii, která je problematice, nejen v současné době a nejen odborně, ale i mediálně, věnována. Vzhledem k těmto skutečnostem je volba tématu **aktuální a užitečná**.

² Vývoj tzv. čisté pozice (rozdíl mezi příjmy z EU a odvody do ní) u ČR dle údajů Ministerstva financí ČR (2021): rok 2004 – 7,3 mld. Kč, rok 2005 – 2,0 mld. Kč, rok 2006 – 6,9 mld. Kč, rok 2007 – 15,2 mld. Kč, rok 2008 – 23,8 mld. Kč, rok 2009 – 42,3 mld. Kč, rok 2010 – 47,9 mld. Kč, rok 2011 – 30,8 mld. Kč, rok 2012 – 73,8 mld. Kč, rok 2013 – 84,8 mld. Kč, rok 2014 – 75,3 mld. Kč, rok 2015 – 150,0 mld. Kč, rok 2016 – 80,6 mld. Kč, rok 2017 – 56,0 mld. Kč, rok 2018 – 44,7 mld. Kč, rok 2019 – 70,0 mld. Kč, rok 2020 – 85,7 mld. Kč.

³ Technická poznámka navazující na úvod DDP, první větu v prvním odstavci (s. 12) – nutno dodržovat přesnou terminologii, v PO 2007–2013 ESIF „neexistovaly“ – skupina ESI fondů byla zavedena až pro PO 2014–2020. V PO 2007–2013 se užívaly „SF“, přičemž mezi SF a ESIF je rozdíl nejen z hlediska terminologie, ale i skladby fondů, jež k nim náleží.

⁴ S ohledem na pokračující čerpání, ač se již z časového hlediska pohybujeme v programovém období 2021–2027, avšak (nejen) díky koronavirové krizi COVID-19 došlo ke zpoždění příprav dokumentace programového období, tj. Dohody o partnerství a jednotlivých operačních programů na straně členských států EU (tedy i ČR) a EU, resp. Evropské komise.

2. Náročnost zpracování DDP

Úroveň vlastního zpracování DDP hodnotím z hlediska **kvality** jako **středně náročnou – oceňuji přehlednou teoretickou část týkající se problematiky konkurenceschopnosti**⁵, ač bych ocenila více původních zahraničních autorů v jednotlivých dimenzích a více citací jak původních, tak aktuálních prací, zejména od *Paula Krugmana, Michaela Portera, Michaela Storpera, Rona Martina* či *Rona Boschmy*. Totéž platí i pro aktuální nastavení a výsledky měření a hodnocení konkurenceschopnosti ze strany institucí majících monopol v této oblasti, což je zejména *Světové ekonomické fórum (WEF), Mezinárodní institut pro rozvoj managementu (IMD)*, a rovněž aktuální pohled a přístup ze strany EU, která má obecně klíčovou v tématu DDP.

S ohledem na „rozbor“ situace uvedený v úvodu **vysoce oceňuji prvotní části kapitoly 3 věnované dotacím**, konkrétně se jedné o *ekonomické teorie v kontextu investičních dotací, vznik myšlenky dotací v EU, vymezení pojmu dotace v kontextu EU a účel dotací a cíle evropských fondů na základě smlouvy o fungování EU*, jež hodnotím jako velmi přínosné pro celý kontext DDP. U této kapitoly mám však problém s jejím názvem, resp. termínem **dotační politika**, s nímž se neztotožňuji. Nejedná se o termín zavedený a užívaný dle *Acquis Communautaire*, tedy dle právního řádu EU.

Mezi teoretickou kapitolou, resp. teoretickými kapitolami (2, 3) a analytickou kapitolou obsahující výsledky (4) **postrádám samostatně vymezenou kapitolu věnující se metodice** (např. **metodická východiska**), jež je uvedena v prvotní kapitole pouze jako její součást, a navíc v souvislosti s hypotézami (1.5). S ohledem na požadavky v současné době kladené na metodiku výzkumu a zejména kvantitativní metody výzkumu by metodice mohla být věnována zvýšená pozornost, i s ohledem na snahy analyzovat efektivitu čerpání dotací ze strany řídicího orgánu operačních programů pro podnikatelský sektor napříč programovými obdobími, jímž je Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR. Nicméně tuto připomínku je možné chápat pouze jako námět, poznámku či doporučení, a to i v souvislosti s náročností hodnocení efektivit a efektivností dotací, neuchopitelností metodických postupů a vyčíslení všech souvisejících parametrů, jež je v analýze tohoto typu a rozsahu třeba zohlednit, tj. vstupů, výstupů a výsledků, přičemž do „hry“ vstupují data kvalitativní i kvantitativní povahy, interní a externí efekty, kladné a záporné externality, finanční a ekonomické dopady, tedy dopady jak na příjemce dotace, tak celospolečenské dopady. U metodické části bych si rovněž dovolila navrhnout možnou orientaci metod pro další výzkum, resp. alternativní přístup k pojetí využitému v DDP, tedy využití metody *analýzy obalu dat* (Data Envelopment Analysis, DEA), jež spadá do metod vícekritériálního rozhodování a využívá se k hodnocení efektivit, poměruje tak vstupy a výstupy, tedy ukazatele pro OP PP a OP PI za ukončená programová období⁶.

U analytické části oceňuji snahu o **propracovanost výsledků a snahu o maximálně možné celkové pojetí tématu**, u něhož se informace vyhodnocují postupem času, a **ne všechny informace jsou ze strany řídicích orgánů či zprostředkujících subjektů zveřejňovány**. U této části však vyvstává tedy otázka, proč se autorka nezaměřila i na programové období 2004–2006 a výzkumné otázky tak nevztáhla i na Operační program Průmysl a podnikání? Zahrnutím tohoto programového období a operačního programu by tak autorka získala ucelený pohled na vliv dotační podpory z operačních programů zaměřujících se na rozvoj podnikatelského sektoru a konkurenceschopnosti příjemců dotací za dvě ukončená a uzavřená programová období, což postrádám. V závěrech této části oceňuji vyhodnocení výsledků v kontextu propojení zkoumané problematiky s konceptem **Diamantu konkurenceschopnosti Michaela Eugena Portera**, což odpovídá propojení s teorií.

⁵ V této kapitole bych osobně zvážila název kapitola Konkurenceschopnost obecně, jako vhodnější se možná jeví Teoretické vymezení konkurenceschopnosti či Východiska konkurenceschopnosti, nicméně to je otázkou „vkusu“. Podkapitola 2.7 Dopady dotační politiky EU se jeví (z obsahového hlediska) a rovněž dle svého názvu spíše vhodnější do kapitoly 3 Nástroje dotační politiky EU v ČR.

⁶ V této souvislosti je nutné rovněž upozornit, že DEA nehodnotí efektivnost a není toho schopna, jelikož poměruje vstupy a výstupy (efektivita), ale efektivnost je o poměrování výstupů-výsledků.

Výše uvedené skutečnosti lze však chápat jako dílčí „nepřesnosti“ nebránící vyznění účelu DDP. Autorka usiluje o komplexní pohled na řešenou problematiku. DDP se rovněž vyznačuje **odpovídající úrovní čtivosti**, což podporuje jednotná jazyková linka a doplňující jednotný grafický aparát jak ve vlastní textové části DDP, tak zejména v přílohové části⁷, kde je rovněž třeba ocenit zveřejnění datových souborů, jež autorka využívala k výpočtům, což není pravidlem u všech prací tohoto typu, a splňuje pravidlo transparentnosti.

3. Naplnění cíle DDP

Autorka si stanovila v hlavním cíli DDP „*zjistit vliv alokovaných dotačních prostředků plynoucích z OP PI na úroveň konkurenceschopnosti podniků v ČR.*“

Hlavní cíl DDP lze pokládat za **přiměřeně ambiciózní**. Co se týče jeho naplnění, lze konstatovat, že se **podařilo, na základě zvolených metodických přístupů, hlavní cíl DPP naplnit v teoretické, metodické i praktické podobě**. Nicméně, na tomto místě bych si dovolila polemizovat o reálnosti nastavení hlavního cíle DDP, či spíše se může jednat o přesnost terminologického vyjádření. S ohledem na obsahovou stránku a pojetí naplnění tohoto cíle, se nedomnívám, že dopad čerpání finančních prostředků, alokovaných na OP PI v PO 2007–2013, na úroveň konkurenceschopnosti podniků v ČR je možné hodnotit **POUZE** na základě ukazatele, resp. povinného monitorovacího indikátoru *Počet vytvořených pracovních míst*, a to s ohledem na rozsah ukazatelů (v rámci dílčích podprogramů), jež museli příjemci naplňovat v průběhu realizace projektu, tedy k nimž se museli zavázat, ač chápu, že autorka pracovala s daty, jež jí poskytla Agentura pro podnikání a inovace, jež má z hlediska OP pro podnikatelský sektor „datový monopol“, jelikož se jedná o zprostředkující subjekt.

Co se týče uvedených **přínosů** DDP, osobně se domnívám, že toto hodnocení by mělo být předmětem posouzení školitele a oponentů, avšak závisí na interních předpisech z hlediska požadavků kladených na strukturu DDP, nelze však nesouhlasit s faktem, že každý student by si měl být vědom jak silných, tak slabých stránek svých závěrečných prací, což autorka v kapitole Závěr odpovídajícím způsobem sumarizuje včetně možné orientace budoucího výzkumu.

4. Struktura, obsahové zpracování a postup řešení DDP

DDP jako taková, tj. vlastní obsahová část, zahrnuje 124 číslovaných stran včetně seznamu literatury čítajícího cca 135 zdrojů (u nichž by pro snazší orientaci bylo vhodné číselné členění a zejména kategorizace dle typu publikačního výstupu, nicméně toto je záležitostí interních předpisů z hlediska požadavků kladených na formalizaci DDP, tudíž není předmětem hodnocení) a dále 10 publikovaných zdrojů autorky DDP. DDP dále obsahuje **přílohový aparát** čítající 7 příloh rozkládajících se na 27 stranách.

Autorka DDP rozdělila do **logicky provázaných částí** rozdělených do několika kapitol DDP), doplněných o úvod a závěr, přičemž jednotlivé kapitoly jsou z hlediska svého **rozsahu poměrně vyvážené**. Z obsahového hlediska má DDP logickou strukturu a je napsána čtenářsky „přívětivě“.

Postup řešení je v souladu s naplňováním cíle DDP a odpovídá požadavkům kladeným na doktorské dizertační práce ve společenských vědách. Využití kvantitativních metod se mi jeví jako účelné a v jejich použití jsem nenašla zásadnějšího pochybení – autorka postupovala v souladu s metodikou jejich využití.

Obecně, z hlediska obsahového zpracování, **považuji za nejpodstatnější** přesné vymezení terminologického zázemí, jež má podstatný vliv a význam pro relevantní interpretaci získaných výsledků (bez ohledu na použité kvantitativní metody). V případě hodnocené DDP se v této souvislosti jedná o *chápaní terminologie dotací*, následně dopadající na použitou metodiku a získané výsledky.

⁷ V uveřejněných tabulkách přílohy C je potřeba si dát pozor na hodnoty uváděné jako „#####“. Co si pod nimi představit?

5. Formální náležitosti a úprava DDP

Z hlediska formální úpravy hodnotím DDP jako poměrně zdařilou. Po jazykové a stylistické stránce nemám k DDP zásadních připomínek, text je čtenářsky přívětivý a logický, odborná terminologie věcná. Autorka prostudovala reprezentativní množství literatury (jak dokládá její seznam⁸), jež byla v textu racionálně využita.

6. Závěrečné hodnocení DDP a otázky k diskusi

Na základě výše uvedeného konstatuji, že předložená DDP, dle mého názoru, **vyhovuje požadavkům kladeným na práce tohoto typu**. Oceňuji snahu o vyváženost mezi teoretickou a aplikační částí DDP, logiku závěrů a reálnost doporučení, a to právě a zejména na základě osobních zkušeností autorky s touto problematikou, jak vyplývá z předloženého životopisu. Právě osobní zaangażovanost a reálná praxe je největší devízou pro odbornou úroveň prací ve zkoumaném tématu.

Předloženou DDP **doporučuji k obhajobě** a pokládám pro tuto příležitost následující otázky:

- a) *V úvodu DDP autorka uvádí: „Vzhledem k ne zcela perfektní komunikaci řídících orgánů s veřejností není divu, že problematika dotací a jejich přerozdělování často vyvolává velkou vlnu kritiky“. Mohla by autorka uvést konkrétní údaje (tzv. soft data), např. relevantní průzkumy veřejného mínění či průzkumy probíhající mezi žadateli a příjemci, jež se zabývají projekty spolufinancovanými z fondů EU?*
- b) *Jaké jsou hlavní společné rysy, a naopak i rozdíly ve vnímání problematiky dotací v členských státech EU, jež patří do pozic čistých příjemců a čistých plátců ve vztahu ke společnému evropskému rozpočtu?*
- c) *Jak autorka vnímá tzv. „dotační podnikání“, tedy budování podnikatelské závislosti na dotacích?*
- d) *Jaké další charakteristiky by mohly být v práci použity pro zkoumání vlivu užitého dotačního programu OP PI 2007–2013 pro hodnocení konkurenceschopnosti podniků v roli příjemců dotací?*

V případě úspěšného obhájení doporučuji udělit Ing. Kristýně Szenczi vědeckou hodnost Ph.D.

.....
doc. Ing. Michaela Staníčková, Ph.D.

V Ostravě dne 1. května 2021

⁸ Otázkou je název seznamu literatury – CITACE – nebylo by vhodnější či přesnější využívat např. REFERENCE či SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY? V seznamu literatury bych rovněž zvažila využití aktuálnějších zdrojů (ten nejnovější byl z roku cca 2017), ač chápu, že se autorka věnuje prakticky období 2007-2013, nicméně minimálně pro teoretické části a další programová období se jako užitečné jeví i využití aktuálnějších prací, ač z hlediska teorie konkurenceschopnosti, či problematiky politiky soudržnosti na úrovni EU a ČR, či další empirické práce zabývající se efekty čerpání dotací (zejména v databázích Web of Science (Clarivate Analytics) a Scopus).